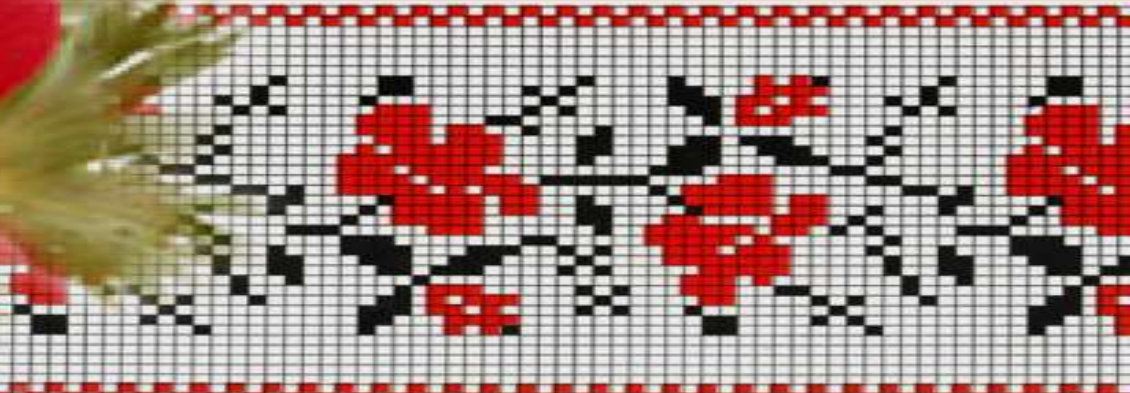

В її іменні барви україни

25 лютого –
140 років від дня
народження Лесі Українки

Леся Українка

(1871 – 1913)

*Українська письменниця,
перекладач, культурний діяч.*

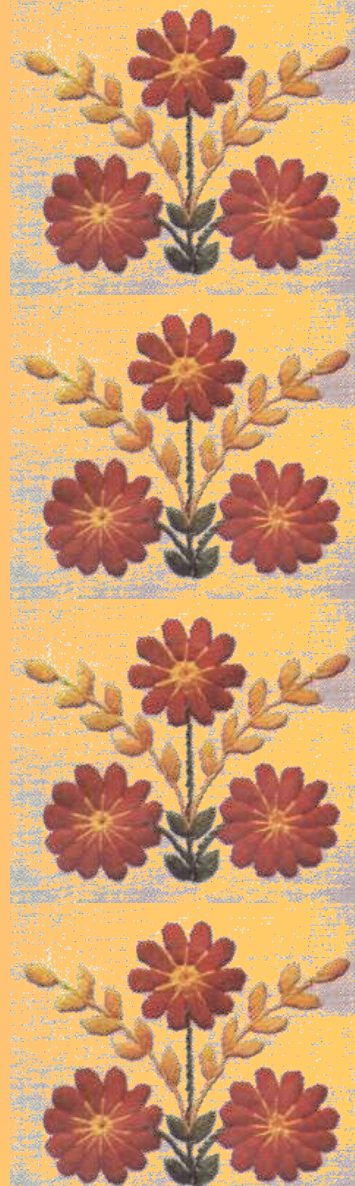
*Писала
у найрізноманітніших жанрах:
поезії, ліриці, епосі, драмі,
прозі, публіцистиці.*

*Також працювала в ділянці
фольклористики
і брала активну участь
в українському національному русі.*

**Лариса
Петрівна
Косач
народилася
25 лютого
1871 року
в місті
Новограді-
Волинському.**

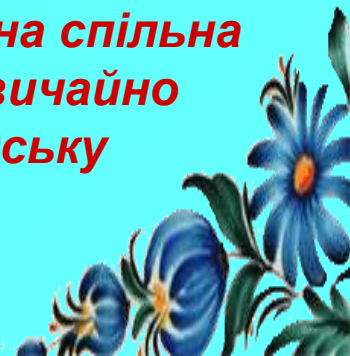
**В родині українських інтелігентів
Петра Антоновича Косача
та Ольги Петрівни
(уродженої Драгоманової,
літературний псевдонім
– Олена Пчілка)
народилася дочка Лариса**

**Дитячі роки Лесі Українки
пройшли на Волині:
у Новограді-Волинському
(1871 — весна 1879)**

**Зі всіх шістьох дітей, що були
в Косачів
(два сини і четверо дочок), Леся
найбільше вдалася в батька:
і вродою, і характером, і
звичками. Вони обоє
були поблажливі в ставленні до
себе, важко уявити,
щоб вони зробили щось таке,
що вважали за нечесне.
Їм були огидні
жадоба, зажерливість,
користолюбство тощо.
Була в них ще одна спільна
риса: вони надзвичайно
цінували людську
гідність.**

Леся Українка у 7 років

**Леся Українка з братом Михайлом.
Фото початку 1890-х років.**

Леся Українка та її брат Михайло вчилися у приватних учителів. Рано (у 4 роки) навчилася читати. Сердечна дружба єднає Ларису з її старшим братом Михайлом.

За нерозлучність в сім'ї їх називали спільним ім'ям «Мишелосоєю», пізніше Ларису переіменували в сім'ї на Лесю. А через рік Леся самотійно писала коротенькі листи до своєї бабусі в Гадяч та за кордон до дядька

Михайла Драгоманова. У 6 років Леся почала вчитися вишивати.

Леся Українка з братом Михайлом в 1880(81) г.

**Деякий час Лариса навчалася в
школі**

**Олександра Мурашка
в Києві.**

**З цього періоду залишилась
одна картина намальована
олійними фарбами. Пізніше їй
довелося здобувати освіту
самостійно, в чому
допомагала мати. Вона знала
багато європейських мов,
включаючи і слов'янські мови
(російську, польську,
болгарську та ін.), а також
давньогрецьку, латинську, що
свідчило про її високий
інтелектуальний рівень.**

Карта України з місцями, де Леся Українка робила фольклорні записи

Дуже рано почала Леся знайомитися з народною творчістю: піснями та художніми виробами. Мати возила дітей до різних сіл та містечок. Там вона зачаровано слухала веснянки, які селяни співали бодай чи не всім селом. Діти, а особливо Леся, сприймали це все з великим захопленням. Багато пісень увійшло у побут Косачів і стали там улюбленими піснями; це такі як "Подільночка", "Зайчик", "Женчикок - бренчикок" та інші.

«В КОЛОДЯЖНОМУ Я НЕ ПОЧУВАЮ СЕБЕ ЗАЙВОЮ НА СВІТІ...»

«Ні про Київ, ні про Гадяч, ні про хутір я не можу так, як про Колодяжне, сказати що, мовляв, їду «додому»... а потім то все було тимчасове, випадкове і не своє», — писала Леся Українка.

Літературно-меморіальний музей у с. Колодяжному Ковельського району Волинської області, заснований 1949 в садибі, де пройшли дитячі та юнацькі роки Лесі Українки.

Знаменитий ставочок біля якого народжувалися рядки “Лісової пісні”

Навесні 1882 року родина Косачів перебралася на постійне проживання до села Колодяжного, що недалеко повітового містечка Ковеля. Тут поліська народна стихія заповонила Лесю і на якийсь час повністю її поглинула. В цьому селі Леся за допомогою свого брата Михайла виконала дуже цінну роботу: записала від різних людей дуже багато пісень. Перед текстами кожної пісні наклеєна була стрічка нотного паперу з нотами мелодії тієї пісні.

Надія

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:
Надія вернутись ще раз на Україну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро, –
Там жити чи вмерти, мені все одно;
Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкої гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

Писати поезії Леся Українка почала рано,
9-літньою дівчиною (вірш «Надія»). Леся
написала цей перший у своєму житті вірш під
впливом звістки про долю своєї тітки
Олени Антонівни Косач.

Коли Лесі виповнилося 13 років, у журналі “Зоря” (1884 р.) у м. Львові було опубліковано її вірш “Конвалія” - який присвятила своїй тітці Олександрі Судовщиковій. І з того часу пішли по всьому світу прекрасні поетичні рядки, підписані гордим і гарним ім'ям Українка.

КОНВАЛІЯ

***Росла в гаю конвалія
Під дубом високим,
Захищалась від негоди
Під віттям широким.***

***Та недовго навтішалась
Конвалія біла, -
І їй рука чоловіча
Віку вкоротила...***

**До десяти років Леся росла і
розвивалася, як і всі діти.
Була радісна, весела, любила
співати
й дуже добре танцювала
із братом "козака".
Коли їй виповнилося 5 років,
батьки купили їй фортепіано.
Вона не тільки успішно вчилась
грати, а й сама
бралася складати музичні твори.
Любила Леся й серйозну роботу
– господарчу.
Вона завжди мала свій
квітник і город,
сама його обробляла й доглядала.
Зовсім маленької – в 6 років –
навчилася шити і вишивати,
а згодом навіть взялася
мережити батьковій сорочку.**

"... 6 січня 1881 року в Луцьку Леся пішла на річку Стер подивитися як святять воду і в неї дуже померзли ноги.

Ця застуда призвела до тяжкої хвороби яка змінила все її життя.

Що інтенсивніше наступала хвороба, то непоборнішим ставав дух, незламнішою воля і жадоба до життя.

Не раз про це заявляла і сама поетеса. Так у чудовому творі

"Contra spem spero"

("Без надії сподіваюсь") вона пише:

Гиньте, думи, ви, хмари осінні!

Тоне тепер весна молода!

Чи то так ужалю, голосінні

Проминуть молодії літа?

Ні, я хочу крізь сльози сміятись,

Серед лиха співати пісні,

Без надії таки сподіватись,

Жити хочу! Геть думи сумні!

Вимушені потребою лікування
подорожі до Німеччини,
Австро-Угорщини, Італії, Єгипту,
кількаразові перебування на Кавказі,
в Криму збагатили її враження та
сприяли розширенню кругозору
письменниці. Побувавши в 1891р.
у Галичині, а пізніше й на Буковині,
Українка познайомилася з багатьма
визначними діячами Західної України:

І. Франком, М. Павликом,
О. Кобилянською, В. Стефаником,
О. Маковеєм, Н. Кобринською.

*Прощай, Волинь! прощай,
рідний куточок!
Мене від тебе доленька жене,
Немов од дерева одірваний
листочок...*

На початку березня 1907 року Леся Українка переїжджає з Колодяжного до Києва.

Літературна діяльність Лесі Українки поживалася з середини 80-х рр., коли Косачі переїхали до Києва і в оточенні родин Лисенків і Старицьких вона увійшла до літературного гуртка «Плеяда».

1892 у Львові вийшла «Книга пісень» Генріха Гейне в перекладах Лесі Українки (спільно з М. Славінським). Перша збірка її оригінальних поезій «На крилах пісень» з'явилася у Львові (1893, друге видання в Києві 1904), там же вийшла й друга збірка «Думи і мрії» (1899), третя «Відгуки» (1902) — в Чернівцях. А в кінці березня разом з К. Квіткою здійснила поїздку до Криму, де зокрема побувала у Севастополі, Алупці та Ялті.

7 серпня 1907 р. Леся Українка та Климент Квітка офіційно оформили шлюб у церкві і оселились на вулиці Великій Підвальній (тепер вул. Ярославів вал), 32, кв. 11 у Києві. 21 серпня вони разом вирушають до Криму, де К. Квітка одержав посаду в суді.

**Леся Українка
в Криму**

У другій половині 90-х років Леся Українка звертається до драматургії. Перша її драма «Блакитна Троянда» (1896) з життя української інтелігенції поширює тематику тогочасної української драми, що доти показувала переважно життя селянства. Філософський дискурс драми, нав'язуючи до творчості Гауптмана, представляє не тільки божевілля як форму свободи, але і певну тугу за тілом.

Далі Леся Українка, широко використовуючи теми й образи світової літератури, розвинула новий жанр — драматичну поему.

У цей час багато працює на літературній ниві. 5 травня 1907 було завершено драматичну поему «Айша та Мохаммед», 18 травня остаточно завершила поему «Кассандра», роботу над якою розпочала ще у 1903. 12 травня надіслала до альманаху «З неволі» (Вологда) драматичну поему «На руїнах». У вересні було написано поезію «За горою блискавиці», продовжено роботу над творами «У пущі», «Руфін і Прісцілла».

Останні роки життя Л. Косач-Квітки пройшли в подорожах на лікування до Єгипту й на Кавказ. Разом із чоловіком, Климентієм Квіткою, вона працювала над зібранням фольклору, інтенсивно опрацьовувала власні драми. На звістку про важкий стан Лариси Петрівни в Грузію приїхала її мати. То власне їй письменниця диктувала проекти своєї так і ненаписаної драми «На берегах Александрії». Символічне значення її творчості можна прочитати в молитві дітей до Геліоса над манускриптами. Померла (в Сурамі) у віці 42 років. Похована на Байковому кладовищі в Києві.

Сурами

Грузія

**Леся Українка
померла 1 серпня
1913 року
в грузинському
містечку Сурамі.
Тіло її перевезли до
Києва і
поховали на
Байковому кладовищі.**

Музеї і пам'ятники

Музей Лесі Українки у Києві
Музей Лесі Українки у Колодяжному
Музей Лесі Українки у Новограді-Волинському
Музей Лесі Українки у Сурамі
Музей родини Косачів
Музей Лесі Українки у Ялті

Іменем Лесі Українки
названі бульвар, площа, театр, центральна публічна
бібліотека для дорослих в Києві.
Її життя і творчість вивчає Науково-дослідний інститут
ім. Лесі Українки.

*5 лютого 1971 року, в день
100-річчя від дня народження
Лесі Українки, урочисто
відкрилася бібліотека
у приміщенні по
вул. Тургенівській, 83-85.*

*З 1980 року бібліотеку реорганізовано в Центральну міську
На її базі здійснюється централізоване комплектування,
бібліотечне та електронне опрацювання
інформаційних ресурсів 89 публічних бібліотек міста.*

Використання образу Лесі Українки

**Банкнота 2001 року
номіналом 200 гривень**

Марка СРСР

**Банкнота 2007 року
номіналом 200 гривень**

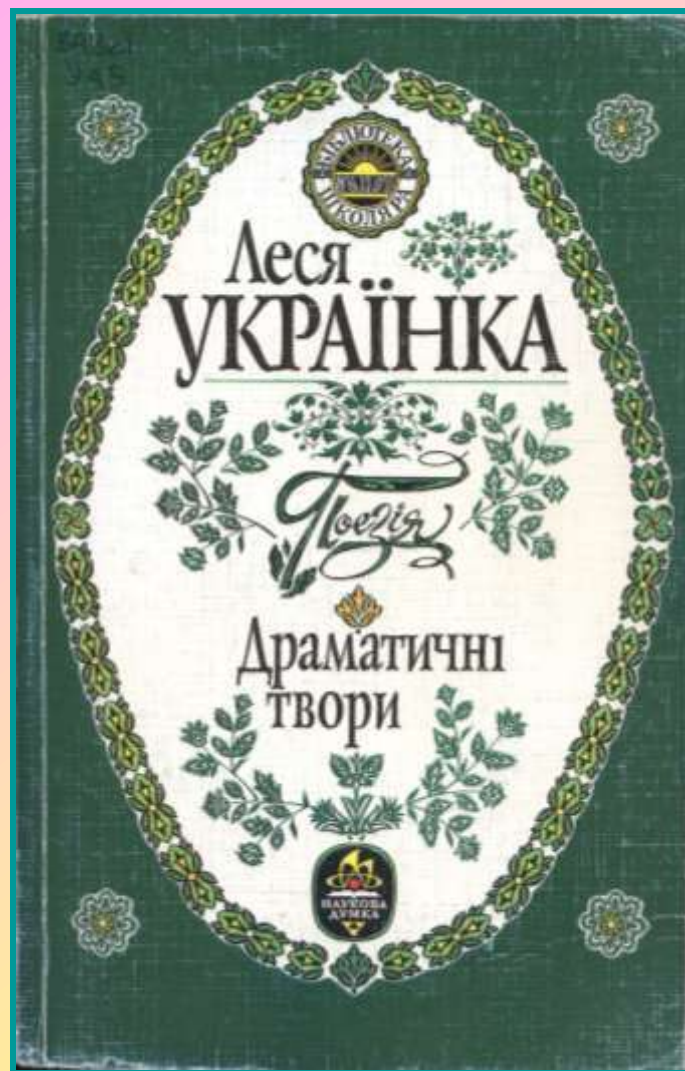

Марка України

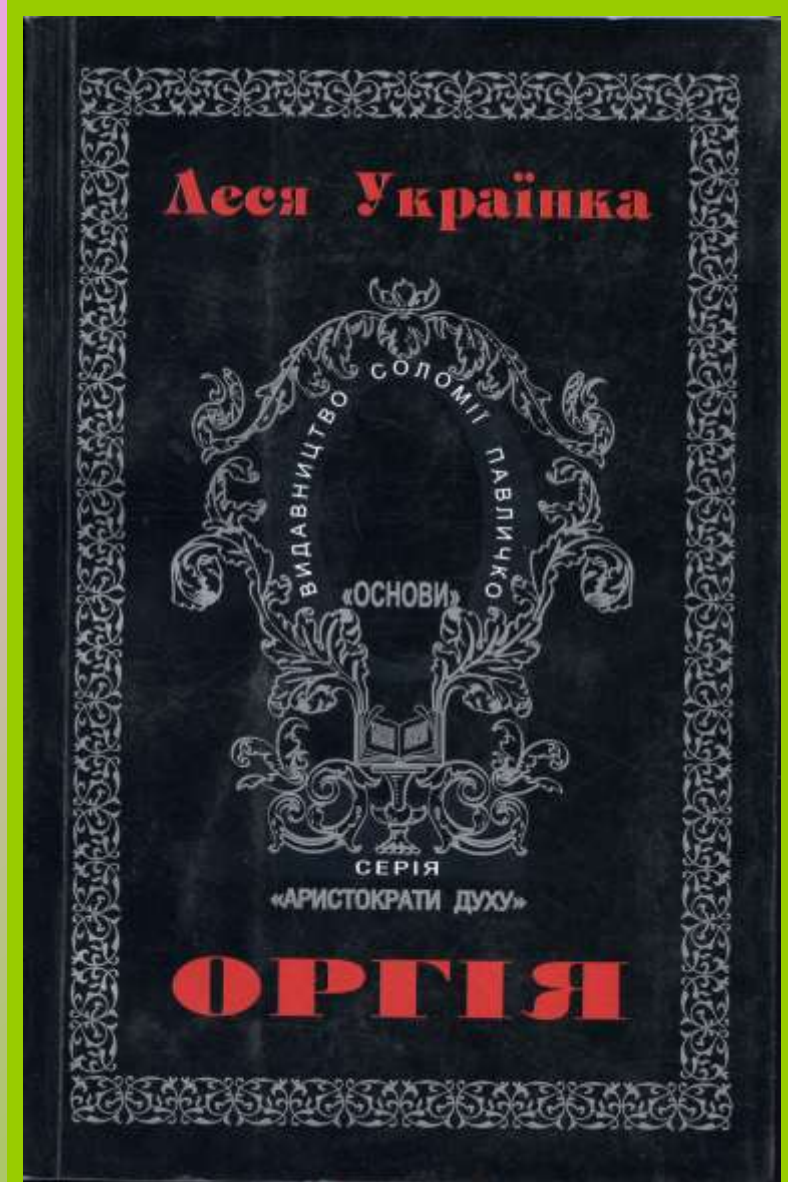
*Книжкова колекція
творів
Лесі Українки
в ЦЛРБ ім. О.С. Пушкіна*

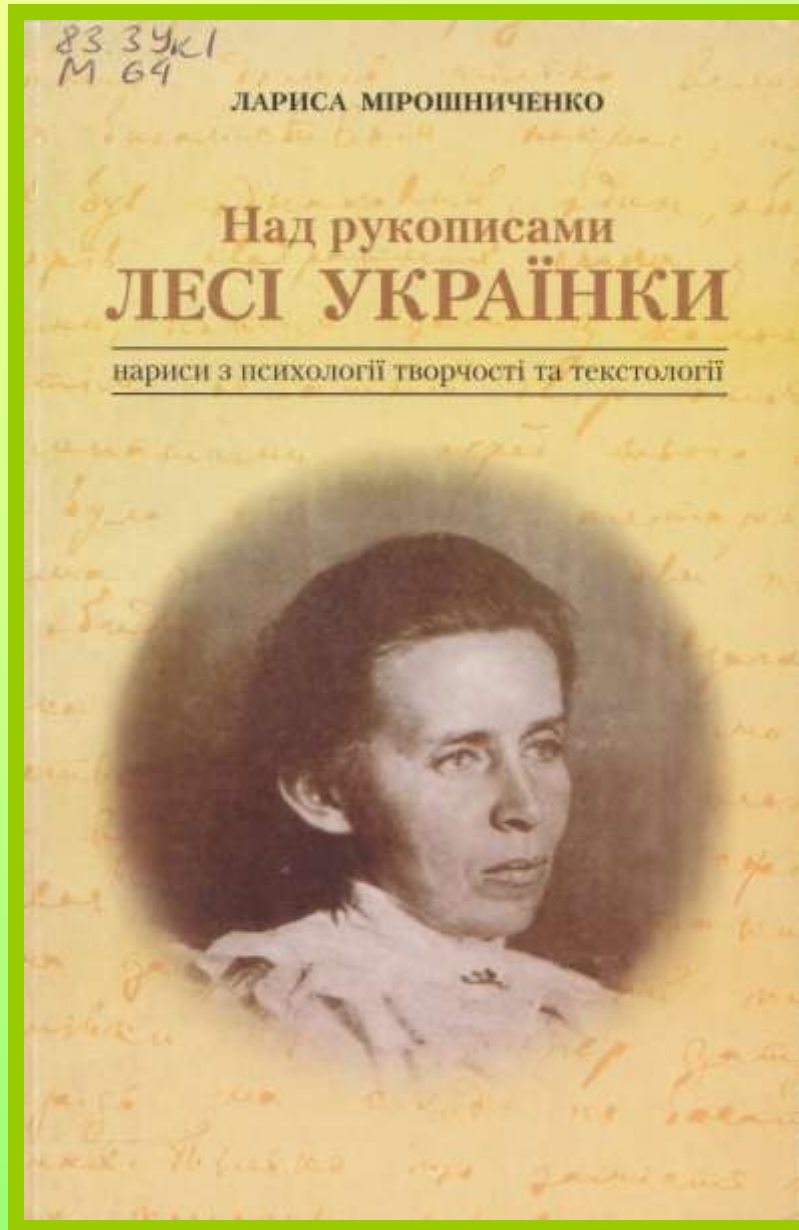

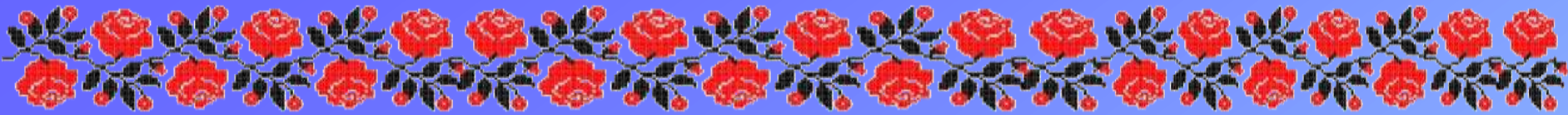

83.34к1
Г 74

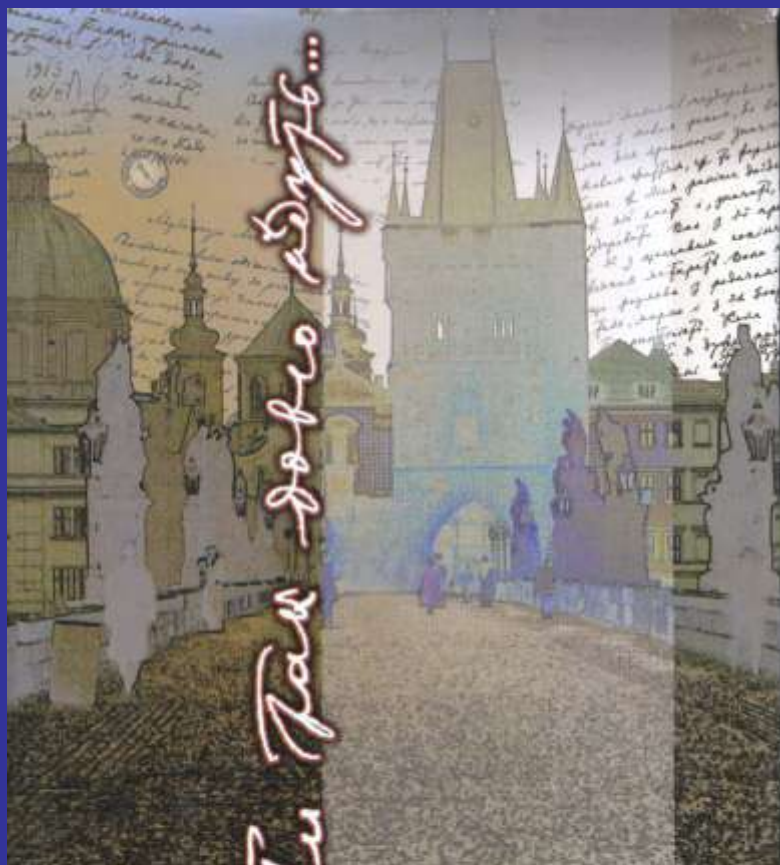
УРОК ЛІТЕРАТУРИ

ЯРЕМА ГОЯН

**«Милий, ти душу
дав мені...»**

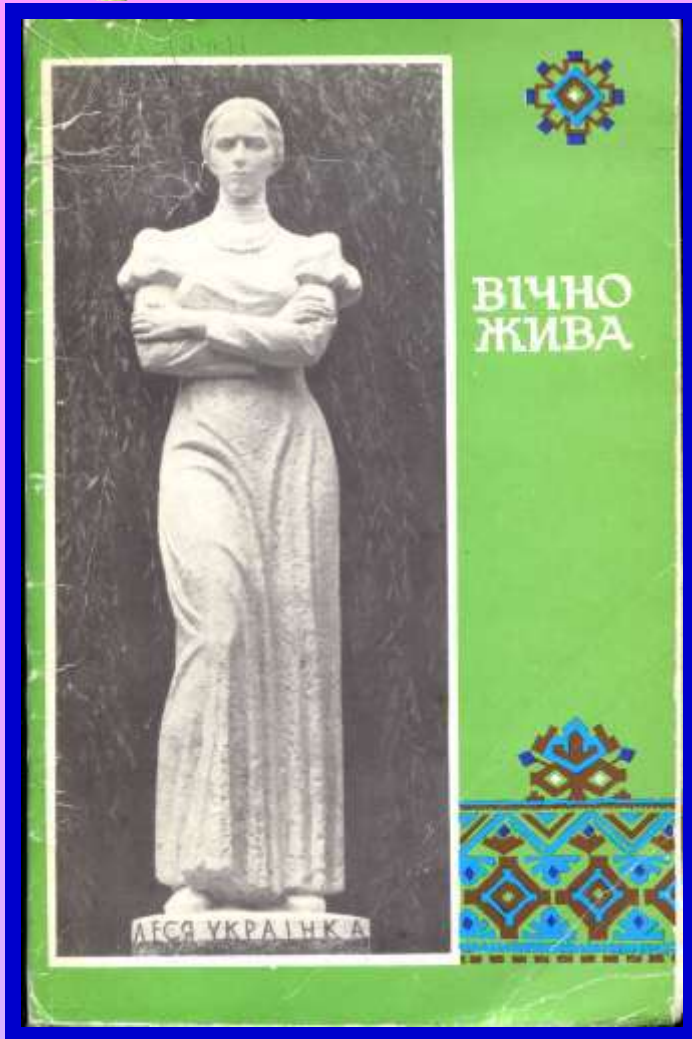

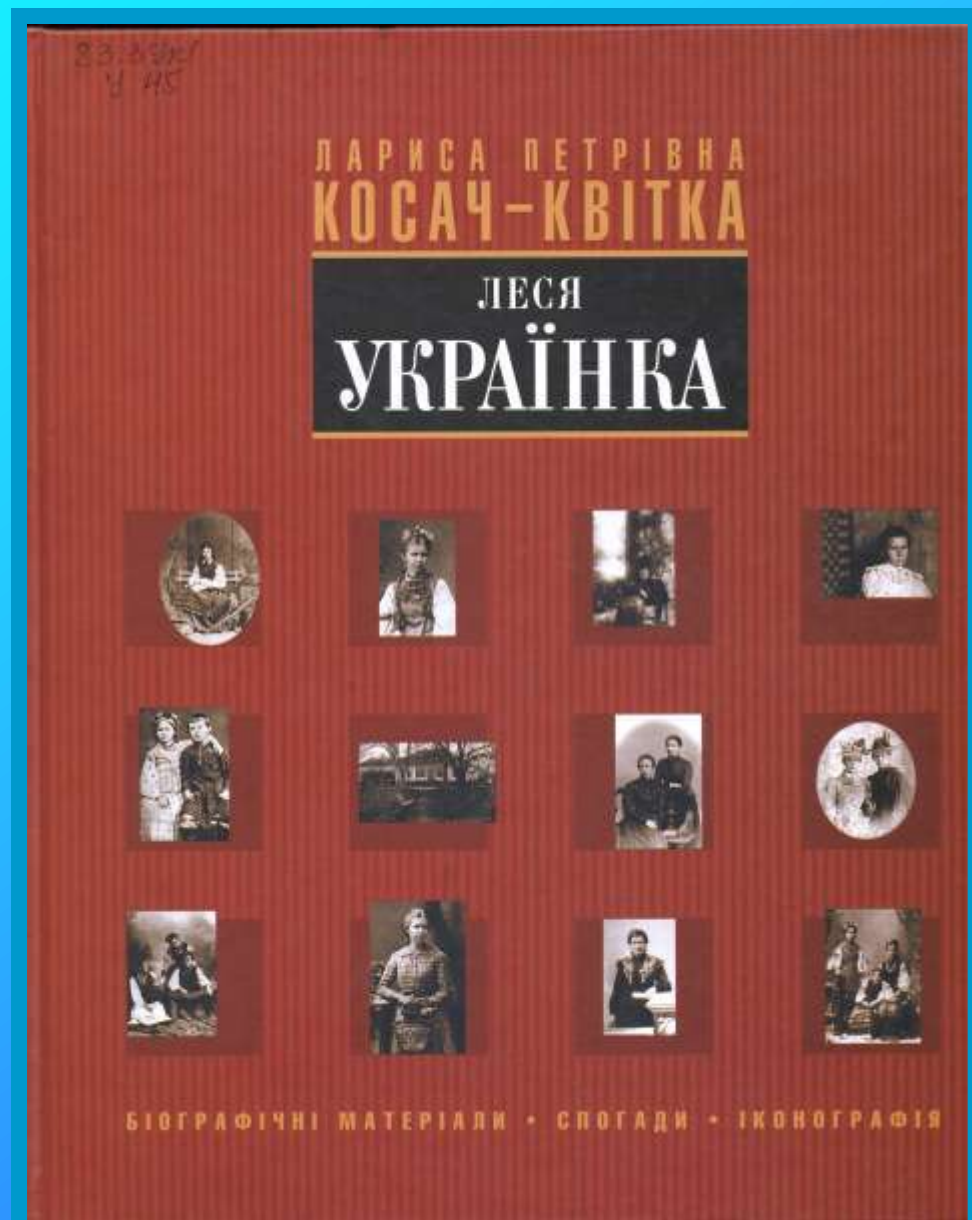
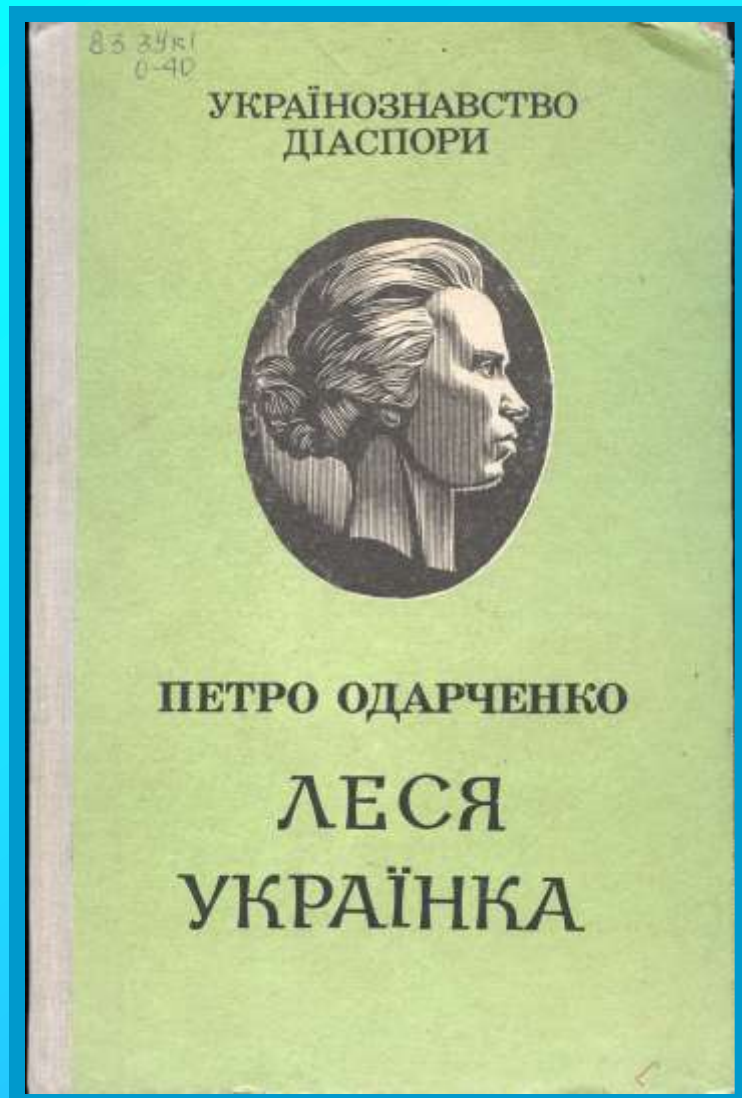
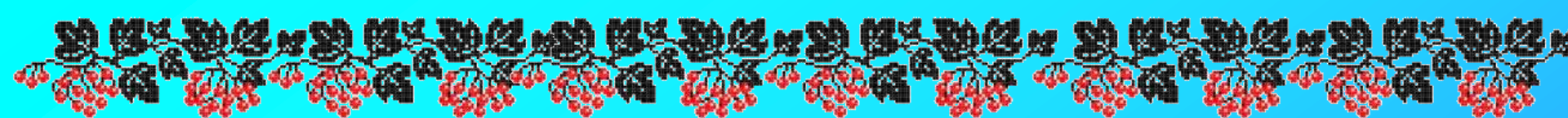
Про «Лісову пісню»
ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Місто Там до всо було...

**Знаоби архіву
Лесі Українки
в Слов'янській бібліотеці
у Празі**

ЖИТТЯ ВИДАТНИХ ЛЮДЕЙ

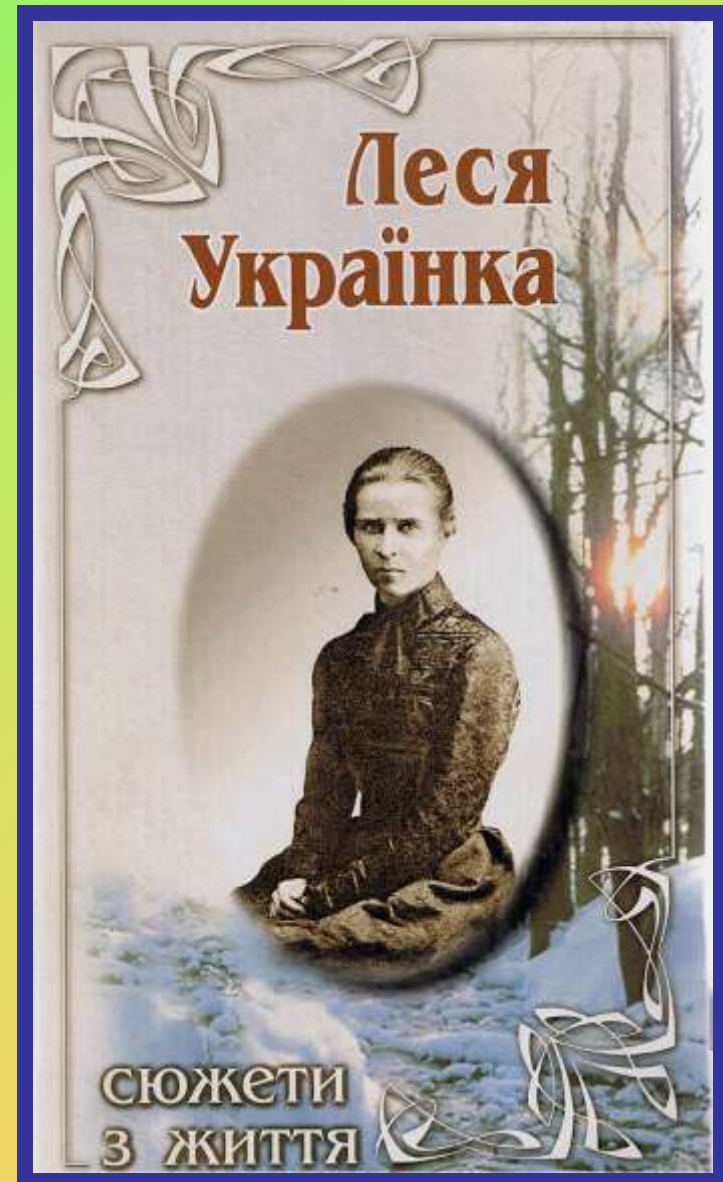
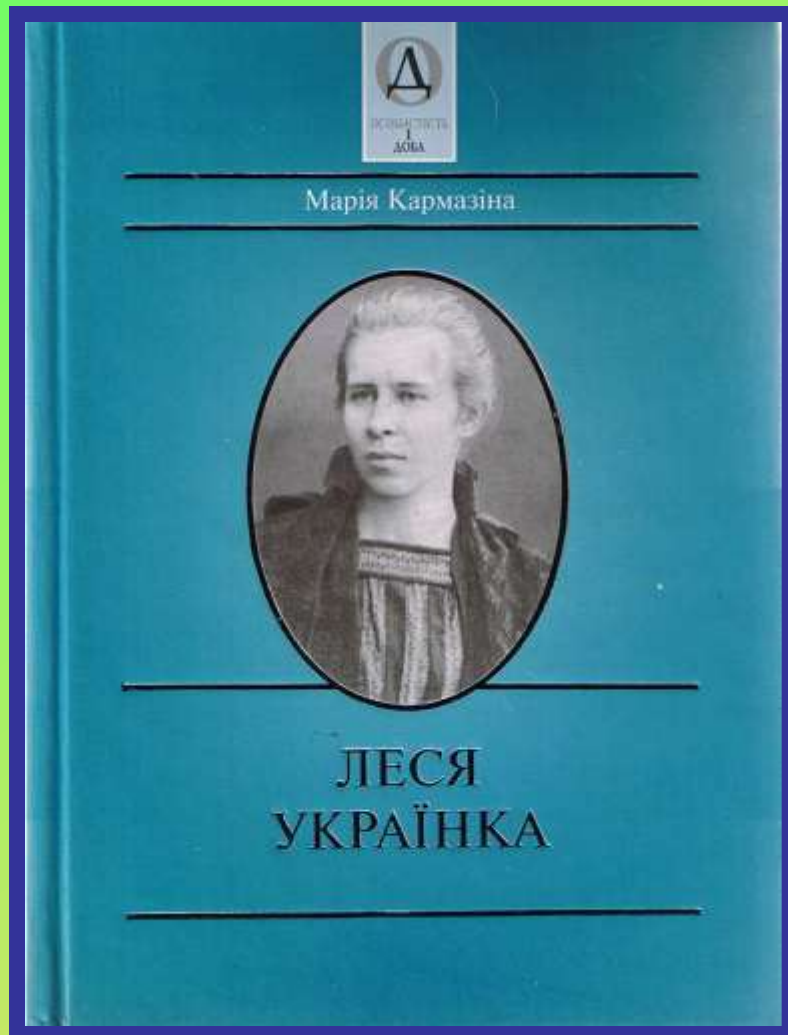
83, 34к1
к72

Анатоль Костенко

Леся
Українка

25 лютого – 140 років від дня народження Лесі Українки